

Za Gazetą Prawną z dnia 10 listopada przytaczamy uregulowania prawne i obowiązki organów prowadzących w zakresie dodatków przysługujących nauczycielom pracującym w warunkach trudnych lub uciążliwych (wbrew pozorom to nie to samo).

Zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy z 26 stycznia 1982 r. – Karta nauczyciela (Dz.U. z 2006 r. nr 97, poz. 674 z późn.zm.) nauczycielom pracującym w trudnych lub uciążliwych warunkach pracy przysługuje z tego tytułu dodatek za warunki pracy. Prawo do niego wynika więc z ustawy. Natomiast wykaz trudnych i uciążliwych warunków pracy stanowiący podstawę do przyznania z tego tytułu dodatku określił minister edukacji narodowej i sportu w rozporządzeniu. Zrobił to odrębnie dla prac wykonywanych w trudnych warunkach (par. 8 rozporządzenia) oraz dla prac wykonywanych w warunkach uciążliwych (par. 9 rozporządzenia). Ani do kompetencji dyrektora, ani nauczyciela nie należy ocena, czy warunki, w których pracuje nauczyciel, należy uznać za trudne i uciążliwe. Zostały one bowiem jasno określone w wykazie.

Regulamin wynagradzania

Dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach samorządowych wysokość dodatku oraz zasady jego przyznawania i wypłacania ustala w regulaminie wynagradzania dla nauczycieli organ prowadzący szkołę (art. 30 ust. 1 pkt 2 w zw. z ust. 6 pkt 1 Karty nauczyciela). Dlatego wysokość dodatku będzie zróżnicowana w poszczególnych szkołach. Organy prowadzące szkołę samodzielnie mogą ustalić w regulaminie wynagradzania wysokość dodatku dla nauczyciela za pracę w warunkach trudnych lub uciążliwych.

Wysokość dodatku organy prowadzące placówki samorządowe mogą określić na różne sposoby. Przykładowo jako: stały procent od wynagrodzenia zasadniczego lub jednakową kwotę miesięczną albo widełki procentowe lub kwotowe. W uchwale mogą znaleźć się jedynie określenie wysokości tych dodatków i szczegółowe warunki ich przyznawania (a więc kwestie o charakterze technicznym, porządkowym). Treść uchwały nie może wkraczać w sytuację prawną nauczycieli – a więc w materię, która mogła być uregulowana jedynie przepisami ustawy.

Rada gminy, powiatu czy sejmik województwa nie mają przy tym kompetencji do wprowadzenia regulacji uzależniających nabycie prawa do dodatku za warunki pracy od liczby godzin przepracowanych w warunkach trudnych, uciążliwych. Wskazuje na to wyrok WSA we Wrocławiu z 5 września 2006 r., IV SA/Wr 396/05.

Dwa dodatki

Z przepisów Karta nauczyciela nie wynika, by możliwe było wypłacanie nauczycielowi tylko jednego dodatku do wynagrodzenia, jeśli pracowałby on w warunkach zarówno trudnych, jak i uciążliwych. Pojęcia te nie są pojęciami tożsamymi ani nie można przyjąć, iż praca w warunkach trudnych automatycznie wyklucza pracę w warunkach uciążliwych. Ustawa nie wprowadza także przepisu, który stwierdzałby, że dodatki te należą się nauczycielowi tylko wtedy, gdy swoje obowiązki zawodowe wykonuje w ramach obowiązującego wymiaru godzin pracy. Dlatego jeśli nauczyciel pracuje w warunkach trudnych i uciążliwych, to wtedy przysługują mu dwa dodatki do wynagrodzenia. Organy prowadzące nie mogą w takiej sytuacji ograniczyć prawa tylko do jednego dodatku. Takie stanowisko potwierdza wyrok NSA z 3 czerwca 2011 r., sygn. I OSK 323/11.

Praca w trudnych warunkach

Za prace w trudnych warunkach należy uznać prowadzenie przez nauczycieli m.in.:

- praktycznej nauki zawodu szkół górniczych – zajęć praktycznych pod ziemią,
- praktycznej nauki zawodu szkół leśnych – zajęć w lesie,
- praktycznej nauki zawodu szkół rolniczych – zajęć praktycznych w terenie z zakresu produkcji

roślinnej, zwierzęcej i mechanizacji rolnictwa,

● praktycznej nauki zawodu – zajęć w szkołach specjalnych oraz w szkołach w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich,

● zajęć dydaktycznych w szkołach (oddziałach) przysposabiających do pracy,

● zajęć rewalidacyjno-wychowawczych z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi umysłowo w stopniu głębokim,

● zajęć dydaktycznych i wychowawczych w specjalnych przedszkolach (oddziałach), szkołach (oddziałach) specjalnych oraz indywidualnego nauczania dziecka zakwalifikowanego do kształcenia specjalnego,

● zajęć dydaktycznych w szkołach przy zakładach karnych,

● zajęć dydaktycznych w klasach łączonych w szkołach podstawowych,

● zajęć wychowawczych bezpośrednio z wychowankami lub na ich rzecz w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,

● badań psychologicznych i pedagogicznych nieletnich oraz małoletnich, opieki specjalistycznej nad nieletnimi i małoletnimi, poradnictwa rodzinnego oraz mediacji między nieletnim sprawcą a pokrzywdzonym w rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych,

● badań psychologicznych i pedagogicznych, w tym badań logopedycznych, jak również udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży w poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz w innych poradniach specjalistycznych.

Za pracę w trudnych warunkach należy również uznać udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej rodzicom wszystkich dzieci (wyrok WSA we Wrocławiu z 18 listopada 2008 r., IV SA/Wr 372/08, OwSS 2009/2/38).

Prace w warunkach uciążliwych

Za prace w warunkach uciążliwych ustawodawca uznaje zajęcia prowadzone przez nauczycieli w trudnych warunkach m.in.:

● z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi w stopniu lekkim, wśród których znajduje się co najmniej jedno dziecko ze stanem chorobowym wymienionym w par. 2 ust. 1 rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej z 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16. roku życia (do takich stanów chorobowych zaliczamy np. upośledzenie umysłowe, psychozy i zespoły psychotyczne) oraz w par. 32 ust. 1 rozporządzenia ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (do takich schorzeń zaliczamy np. choroby psychiczne, zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu),

● z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi w stopniu lekkim, wśród których znajduje się co najmniej jedno dziecko upośledzone umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym, pod warunkiem że zajęcia dydaktyczne z tym dzieckiem prowadzone są według odrębnego programu nauczania obowiązującego w danego typu szkole specjalnej, a zajęcia wychowawcze, według odrębnego programu wychowawczego opracowanego przez wychowawcę,

● z nieletnimi przebywającymi w zakładach poprawczych o wzmożonym nadzorze wychowawczym, dla wielokrotnych uciekinierów, z zaburzeniami psychicznymi lub innymi zaburzeniami osobowości, uzależnionymi od środków odurzających lub psychotropowych, nosicielami wirusa HIV oraz przebywającymi w schroniskach interwencyjnych.

Źródło: Dziennik Gazeta Prawna